

УКРАЇНА

ВИЩА РАДА ЮСТИЦІЇ

ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ
З ПЕРЕВІРКИ СУДДІВ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

ВИСНОВОК

19 травня 2015 року

Київ

№ 26/2-15

Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – Комісія) у складі головуючого – Мойсика В.Р. (доповідача), членів Комісії – Галабали М.В., Лавренюка М.Ю., Смирнової К.І., Соловйової М.М., Первомайського О.О., Юзькової Т.Л., Титаренка М.М., Варишка П.В., розглянувши матеріали перевірки щодо судді Деснянського районного суду м. Києва Панасюка Олексія Григоровича,

встановила:

на адресу Комісії надійшли заяви Закревської Є.О. та заступника Генерального прокурора України Бачуна О.В. (перебував на посаді з 07 липня 2014 року по лютий 2015 року) про порушення суддею Деснянського районного суду м. Києва Панасюком О.Г. норм законодавства України під час прийняття рішень про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, яка була учасником масових акцій протесту.

У зверненнях до Комісії заявники посилаються на те, що слідчим суддею Панасюком О.Г. вчинено дії, які викликають сумнів у його безсторонності, об'єктивності та неупередженості при розгляді кримінального провадження про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою відносно Шкрабака О.С. як особи, що підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 294 Кримінального кодексу України (організація масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а також активна участь у масових заворушеннях).

Заявники, вважають, що слідчий суддя Панасюк О.Г. при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою не дотримався вимог статей 177, 178, 194, 206 Кримінального процесуального кодексу України та статей 5, 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Також Закревська Є.О. у зверненні зазначає, що

суддею було порушено принцип відкритості судових рішень, передбачений статтею 2 Закону України «Про доступ до судових рішень», та не внесено до Єдиного державного реєстру судових рішень Ухвалу щодо обрання запобіжного заходу відносно Шкрабака О.С.

Заявники, також стверджують, що під час судового розгляду кримінального провадження слідчий суддя діяв необ'єктивно, упереджено, несправедливо, не підкоряючись закону та принципу верховенства права. Суддею було проігноровано відсутність обґрунтованої підозри у вчиненні кримінального правопорушення в момент затримання Шкрабака О.С., свавільність затримання та грубі порушення прав затриманого. В своїй ухвалі суддя не зробив посилань на конкретні докази у справі.

З метою дослідження вказаних у заявах обставин, проведення повної та всебічної перевірки, а також з метою забезпечення прав судді, щодо якого проводиться перевірка, було вчинено наступні дії:

- витребувано копію матеріалів справи № 754/1002/14-к;
- направлено листа з додатками, у якому роз'яснено право подачі суддею пояснень до Комісії відносно викладених у заявах обставин;
- витребувано характеристику судді, довідку про його роботу згідно з записами у трудовій книжці, копію паспорта і документів про призначення (обрання) суддею, прийняття ним присяги та статистичні показники його роботи за останні три роки.

Про дату, час та місце проведення засідання Комісії щодо розгляду вищезазначених заяв суддю Панасюка О.Г. було повідомлено листом від 07 травня 2015 року. На засідання Комісії суддя не з'явився.

Вивчивши матеріали перевірки, пояснення судді Панасюка О.Г., копії матеріалів судової справи, Комісія встановила наступне.

22 січня 2014 року Деснянський районний суд м. Києва постановив ухвалу, якою задовольнив клопотання слідчого СВ Деснянського РУ ГУ МВС України в м. Києві Яремчука В.В. про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в кримінальному провадженні №12014100040000769 від 22 січня 2014 року відносно Шкрабака О.С. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 294 КК України, які полягали в активній участі у масових заворушеннях, що супроводжувались погромами, підпалами, знищенням майна, опором представникам влади, із використанням зброї та інших предметів. Виносячи таке непросте рішення, суддя знаходився у нарадчій кімнаті всього 34 хвилини, через що виникає сумнів у досконалому вивченню всіх матеріалів справи та об'єктивному ставленні до підозрюваного.

Суд погодився з твердженням слідчого про те, що 20 січня 2014 року підозрюваний начебто разом із групою осіб організував натовп з метою вчинення активних дій під час масових заворушень в центральній частині м. Києва, що супроводжувались насильством, знищенням майна, опором представникам влади із застосуванням предметів, які використовувались як зброя, та мав екіпіровку для власного захисту.

Як видно з матеріалів справи, до клопотання слідчого не було додано жодного доказу, який би свідчив про причетність підозрюваного до

інкримінованого йому злочину, а суддя всупереч цьому неодноразово зазначав, що у справі є вагомі докази вчинення правопорушення Шкрабаком О.С., однак, які саме, не описує.

В матеріалах перевірки знаходиться протокол допиту підозрюваного, в якому зазначено, що Шкрабак О.С. разом з товаришами по університету (у кількості 7 осіб) приблизно після 00:10 години пішов до стадіону «Динамо», щоб подивитися на події, які там відбувалися (про які дізнався з новин по телебаченню). Будь-якої іншої мети, аніж просто подивитися на те, що відбувається, підозрюваний з товаришами не мав. Весь час Шкрабак О.С. спостерігав за діями, які відбувалися біля стадіону «Динамо», і приблизно о 05:00 годині він з товаришами вирішив повернутись до гуртожитку. Повертаючись назад через Андріївський узвіз, звернули і дійшли до заправочної станції, там до підозрюваного та його товаришів почали кричати чоловіки. В подальшому хлопці почали тікати, однак були затримані особами в цивільному і направлені до Дніпровського РУ ГУ МВС України в м. Києві. Слідчим зазначено, що підозрюваний при собі мав екіпіровку для власного захисту, шолом, захисні щитки, бронежилет та у його діях спостерігалось насильство. Проте ані підозрюваний, ані свідок не зазначають про наявність таких речей у своїх показах та не вказують на вчинення будь-яких насильницьких дій.

Суд, виносячи рішення проігнорував той факт, що зі слів Шкрабака О.С. та працівника міліції, підозрюваного було затримано приблизно о 05:00 години ранку, а в протоколі затримання вказано, що його затримали о 17:00 годині. Де весь цей час перебував потерпілий, судом не досліджено.

В матеріалах справи також знаходиться протокол допиту свідка Марічіна М.А. (заступник начальника відділу УБНОН ГУ МВС України в м. Києві), в якому зазначено, що він 19 січня 2014 року заступив на службу по охороні громадського порядку по вул. Грушевського в м. Києві. Під час служби був у цивільному одязі. Приблизно 05:00 годині з натовпу, який чинив супротив працівникам міліції, виділилась група людей (серед яких був і підозрюваний), яка попрямувала по вул. Костьольній в бік Андріївського узвозу. В подальшому ним було затримано Шкрабака О.С. Однак Марічін М.А. не міг підтвердити той факт, що саме підозрюваний кидав каміння у працівників міліції та вчиняв інші незаконні дії, так як цього безпосередньо не бачив.

В матеріалах справи міститься протокол огляду місця події. Об'єктом огляду місця події є приміщення коридору третього поверху Дніпровського РУ ГУ МВС України в м. Києві. Комісія звертає увагу, що даний об'єкт ніяк не пов'язаний з місцем, де за словами слідчого здійснювалось правопорушення.

На ухвалу слідчого Деснянського районного суду м. Києва представник Шкрабака О.С. подав апеляційну скаргу. Скаржник зазначив, що судом не було встановлено, яким чином здійснювалась організація масових заворушень і яке відношення мав Шкрабак О.С. до подій, які відбувались в центрі міста Києва. У справі відсутні будь-які докази, що підозрюваний вчиняв насильство щодо представників влади чи інших осіб. На одязі Шкрабака О.С. не виявлено жодних слідів, які б давали підстави стверджувати про його активну участь у

масових заворушеннях. Також з камер відеоспостереження на автозаправці ОККО на місці затримання підозрюваного видно, що він та інші особи не вчинили ніякого опору та під час затримання не було виявлено будь-яких предметів, які б підпадали під визначення зброї.

04 лютого 2014 року апеляційний суд міста Києва задовольнив апеляційну скаргу частково та змінив запобіжний захід на більш м'який у вигляді домашнього арешту в певний період доби. Скасовуючи ухвалу, колегія суддів звертає увагу на те, що застосовуючи до Шкрабака О.С. винятковий запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, слідчий суддя не в повній мірі врахував дані про його особу, не перевіряв наявність у клопотанні слідчого обґрунтування неможливості запобігання заявленим ризикам шляхом застосування більш м'яких запобіжних заходів.

На запит комісії суддею Панасюком О.Г. було надано пояснення.

Суддя зазначив, що постановляючи ухвалу він керувався нормами чинного законодавства. В ході розгляду справи ним, як слідчим суддею, було витребувано і ретельно вивчено матеріали кримінального провадження, заслухано пояснення прокурора, підозрюваного та його захисника. Було взято до уваги характер та ступінь суспільної небезпеки, особливу тяжкість кримінального правопорушення, в якому підозрюються особа, яка притягується до відповідальності, викладені у клопотанні обставини, які в своїй сукупності дали йому підстави вважати доводи клопотання слідчого про наявність існування ризиків, передбачених статтею 177 КК України.

Однак доводи і твердження судді Панасюка О.Г. не спростовують вчинених ним порушень закону, які знайшли своє підтвердження під час проведення Комісією перевірки.

Комісія звертає увагу на те, що суддею не було взято до уваги практику Європейського суду з прав людини. Зокрема, у справі «ЛУЦЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» в остаточному рішенні від 19 листопада 2012 року у пункті 62 зазначено: «Суд наголошує, що стаття 5 Конвенції гарантує основоположне право на свободу та недоторканність, яке є найважливішим у «демократичному суспільстві». Кожен має право на захист цього права, що означає не бути позбавленим свободи або мати гарантії від продовження позбавлення свободи, крім випадків, коли таке позбавлення відбувалось за умов, встановлених у пункті 1 статті 5 Конвенції».

Цей перелік винятків, встановлений у вищезазначеному положенні, є вичерпним і лише вузьке тлумачення цих винятків відповідає цілям цього положення, а саме — гарантувати, що нікого не буде свавільно позбавлено свободи (див. рішення від 14 жовтня 2010 року у справі «Хайредінов проти України» (*Khayredinov v. Ukraine*), № 38717/04, пункт 26, з подальшими посиланнями). Будь-яке свавільне тримання під вартою не може відповідати пункту 1 статті 5 Конвенції. У цьому контексті термін «свавільність» розуміється ширше, ніж лише невідповідність національному законодавству. Як наслідок – законне позбавлення свободи за національним законодавством усе одно може бути свавільним і, таким чином, може порушувати Конвенцію, зокрема, коли з боку державних органів мала місце недобросовісність або введення в оману (див. рішення від 09 липня 2009 року у справі «Моорен проти

Німеччини» (Mooren v. Germany) [ВП], заява № 11364/03, пункти 72, 77 та 78, з подальшими посиланнями), або коли таке позбавлення свободи не було необхідним за конкретних обставин (див. рішення від 27 лютого 2007 року у справі «Нештак проти Словаччини» (Nestak v. Slovakia), заява № 65559/01, пункт 74)».

Частиною першою статті 29 Конституції України передбачено, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше, як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

З огляду на викладене Комісія вважає, що, ухвалюючи рішення про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою відносно Шкрабака О.С., суддя Панасюк О.Г. не забезпечив дотримання приписів Кримінального процесуального кодексу України, Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

Суддя, виносячи ухвалу, неодноразово звертає увагу на те, що обрання будь-кого іншого запобіжного заходу не могло б запобігти ризикам, які є небажаними наслідками поведінки підозрюваного для кримінального провадження, передбаченими статтею 177 КПК України. При цьому суддя ніяк не обґрунтовує таку позицію та не наводить жодних доказів, які б свідчили про можливу негативну поведінку Шкрабака О.С., а навіть навпаки – характеризує його лише позитивно.

Як вказано у постанові Пленуму Верховного Суду України від 13 червня 2007 року № 8 «Про незалежність судової влади», суди та судді у своїй діяльності не завжди керуються виключно Конституцією та законами України, піддаються протиправному впливу посадових осіб органів державної влади, суб'єктів політичної діяльності, допускають безкарне втручання у вирішення судових справ, що завдає істотної шкоди демократичному конституційному ладу, правам і свободам громадян, інтересам суспільства та держави. Не здійснюючи належного правового реагування на протиправні тиск та втручання, судді тим самим сприяють поширенню суспільно небезпечних посягань на правосуддя, не забезпечують в межах своїх повноважень дотримання принципів самостійності судів і незалежності суддів, конституційних засад судочинства.

Таким чином, суддя Панасюк О.Г., не виконавши покладених на нього професійних обов'язків під час гострого соціального конфлікту в Україні з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року, сприяв поширенню суспільно небезпечних посягань на правосуддя, не забезпечив у межах своїх повноважень дотримання принципів самостійності судів і незалежності суддів, конституційних засад судочинства.

Відповідно до частини четвертої статті 54 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя зобов'язаний, крім іншого, своєчасно, справедливо та безсторонньо розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства, додержуватись присяги судді. Присяга судді вимагає від нього об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно та справедливо здійснювати

правосуддя, підкоряючись лише закону та керуючись принципом верховенства права, чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді.

Питання про звільнення судді з підстав, передбачених пунктами 4-6 частини п'ятої статті 126 Конституції України (порушення суддею вимог щодо несумісності, порушення суддею присяги, набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього), Вища рада юстиції розглядає після надання Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, іншого суб'єкта у випадках, визначених законом, відповідного висновку або за власною ініціативою.

Допущені суддею Деснянського районного суду м. Києва Панасюком О.Г. грубі порушення закону порочать звання судді, викликають сумнів у його об'єктивності та неупередженості. Зважаючи на викладене, Комісія дійшла висновку про наявність фактів, які свідчать про порушення присяги суддею Деснянського районного суду м. Києва Панасюком О.Г., що є підставою для направлення матеріалів на розгляд до Вищої ради юстиції.

На підставі викладеного, керуючись пунктом 2 статті 7 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та пунктами 4.1, 6.9 Регламенту Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, Комісія

ухвалила:

визнати в діях судді Деснянського районного суду м. Києва Панасюка Олексія Григоровича наявність ознак порушення присяги судді та направити висновок з матеріалами перевірки до Вищої ради юстиції для подальшого розгляду та прийняття рішення.

Головуючий:

В.Р. Мойсик

Члени Комісії:

М.В. Галабала

П.В. Варишко

М.Ю. Лавренюк

К.І. Смирнова

М.М. Соловйова

О. О. Первомайський

Т.Л. Юзькова

М.М. Титаренко